

Nr 10.

Ankom till Riksdagens kansli den 24 maj 1910 kl. 2 e. m.

Särskilda utskottets nr 3 utlåtande, nr 2, i anledning af dels Kungl. Maj:ts proposition nr 202, angående anvisande af medel till sjukkasseväsendets befrämjande, dels ock i ämnet väckt motion.

Genom proposition nr 202 af den 29 april 1910 har Kungl. Maj:t, i anslutning till den till Riksdagen aflåtna proposition nr 204 med förslag till lag om sjukkassor, under åberopande af bilagdt utdrag af statsrådsprotokollet öfver civilärenden för samma dag, föreslagit Riksdagen att, under förutsättning att det framlagda förslaget till lag om sjukkassor af Riksdagen antages,

medgifva, att Kungl. Maj:t må äga att för år 1911 af de till underlättande af arbetares olycksfallsförsäkring och sjukkassors bildande afsatta belopp använda hvad som erfordras för att bereda registrerade sjukkassor statsbidrag i enlighet med följande grunder och under nedan angifna villkor, nämligen:

A) *beträffande sjukkassa och fortsättningskassa, som registrerats enligt den nya lagen:*

att sådan kassa må kunna af nämnda medel tilldelas

dels 1 krona för hvarje medlem, fortsättningskassa dock allenast 25 öre för medlem, därvid antalet medlemmar skall beräknas efter förhållandena den 31 december nästföregående år; dock att för sjukkassemédlem, som är medlem jämväl i annan sjukkassa, dylikt bidrag skall utgå med endast 50 öre,

dels 25 öre för hvarje sjukdag, söndagar oräknade, för hvilken under nästföregående år eller den del däraf, som kassan varit registrerad, kontant sjukhjälp från kassan utgått med minst 90 öre eller vård

Bih. till Riksd. Prot. 1910. 9 Saml. 1 Afd. 10 Haft. (Nr 10.)

å sjukhus af kassan bekostats, dock för sjuk-kassa minst 50 öre och högst 2 kronor, samt för fortsättningskassa högst 50 öre, allt per medlem den 31 december nästföregående år,

dels slutligen ett belopp lika med fjärdedelen af de utgifter, kassan under nästföregående år eller den del däraf, som kassan varit registrerad, fått vidkännas för bekostande af läkarvård och läkemedel åt medlemmarna, dock för sjuk-kassa högst 1 krona samt för fortsättningskassa högst 25 öre, allt likaledes per medlem den 31 december nästföregående år;

att vidare i fråga om statsbidragets beräkning skall gälla:

att statsbidraget, till den del detsamma utgår i förhållande till antalet medlemmar, icke beräknas för medlem, hvilken tillförsäkrats antingen begrafningshjälp enbart eller sjukhjälp i mindre omfattning, än sådant understöd enligt lag om sjuk-kassor den skall utgå till själf-försörjande medlem, eller ock kontant sjukhjälp till belopp, öfverstigande 4 kronor per dag; samt *att* ifrågavarande del af statsbidraget, för det fall kassan icke varit registrerad under det nästföregående året i dess helhet, skall utgå allenast i förhållande till det antal hela månader, kassan under samma år varit registrerad;

att statsbidraget, till de delar detsamma utgår i förhållande till antal sjukdagar eller kassans kostnader för läkarvård och läkemedel, skall beräknas på sätt som ofvan stadgats, vare sig kassan under nästföregående år eller viss del däraf varit registrerad enligt den nya lagen eller efter den nu gällande; och

att nyssberörda delar af statsbidraget icke beräknas för medlem, hvilken tillförsäkrats kontant sjukhjälp till belopp, öfverstigande 4 kronor per dag;

att slutligen med afseende å statsbidragets användning och för dess åtnjutande skola gälla följande villkor, nämligen:

att statsbidraget må användas allenast för enahanda ändamål som de fasta afgifter, hvilka enligt 20 § i den nya lagen skola upptagas;

att medlem, för hvilken, enligt hvad ofvan är sagdt, statsbidrag eller viss del däraf icke må beräknas, ej heller vid bestämmandet af de fasta afgifternas storlek må tillgodoföras andel i nämnda bidrag eller del däraf;

att, därest sjuk-kassa meddelar begrafningshjälp till belopp, öfverstigande 200 kronor, statsbidraget skall uteslutande användas för sjukhjälpverksamheten;

att fortsättningskassa, som upprättats allenast för medlemmar af en viss sjuk-kassa, ej må tilldelas den del af statsbidraget, som enligt hvad

ofvan angifvits skall beräknas i förhållande till antalet medlemmar i kassan;

att kassa, som i sina stadgar upptagit bestämmelser, hvilka med hänsyn till ändamålet med kassas verksamhet och dess sociala uppgift pröfvas vara obehöriga, ej må tillerkännas statsbidrag; samt

att kassa, som vid ansökan om statsbidrag uppsåtligen eller af vårdslöshet meddelat oriktiga uppgifter, skall, efter tillsynsmyndighetens pröfning, varda statsbidrag förlustig för det år, som är i fråga;

B) *beträffande sjukkassa, som är enligt nu gällande lag registrerad:*

att sådan sjukkassa må kunna af berörda medel tilldelas:

1 krona 50 öre för hvarje medlem till och med 100,

1 krona för hvarje medlem därutöfver till och med 300,

50 öre för hvarje medlem därutöfver till och med 2,600, samt

25 öre för hvarje medlem därutöfver; under villkor:

att sjukkassan under föregående år haft egna inkomster, uppgående till minst lika mycket som det begärda förvaltningsbidragets belopp; samt

att förvaltningsbidraget skall för år utgå i förhållande till det antal afgiftspliktiga medlemmar, sjukkassan under nästföregående år städse haft.

Propositionen, som remitterats till utskottets förberedande behandling, finnes med åtföljande utdrag ur statsrådsprotokollet bilagd detta utlåtande, och anhåller utskottet att i afseende å innehållet i nämnda protokoll få hänvisa till berörda bilaga.

Till utskottet har i samband med denna proposition jämväl hänvisats en i anledning af densamma inom Andra kammaren af herr J. James Gibson m. fl. väckt motion nr 307, så lydande: Herr Gibsons
m. fl. motion.

Med hänvisande till hvad vi i vår motion nr 306 föreslagit få vi hemställa, att Riksdagen måtte besluta:

att sjukkassa må af statsmedel för år 1911 tilldelas bidrag under följande villkor:

1:o) att sjukkassan skall vara hos vederbörande myndighet registrerad i enlighet med lagen om sjukkassor;

2:o) att sjukkassan skall under föregående år haft egna inkomster, uppgående till minst lika mycket som det begärda förvaltningsbidragets belopp; samt

3:o) att förvaltningsbidraget skall för år 1911 utgå i förhållande

till det antal afgiftspliktiga medlemmar, sjukkassan under näst föregående år städse haft,

med 1 krona 50 öre för hvarje medlem till och med 500,
 med 1 krona för hvarje medlem därutöfver till och med 1,000,
 med 50 öre för hvarje medlem därutöfver till och med 5,000,
 med 25 öre för hvarje medlem därutöfver;

och att för ändamålet ställes till Kungl. Maj:ts förfogande för år 1911 ett förslagsanslag af 700,000 kronor.

Förslag i årets statsverksproposition om anvisande af medel.

Med afseende å de medel, hvilka Kungl. Maj:t afsett skola användas för beredande af de ifrågasatta statsbidragen till registrerade sjukkassor, må erinras, hurusom Kungl. Maj:t i årets statsverksproposition föreslagit, att för år 1911 ett anslag af 1,000,000 kronor skulle uppföras i riksstaten till underlättande af åtgärder för arbetares olycksfallsförsäkring och sjukkassors bildande.

Historik.

Frågan om ökade statsbidrag till sjukkassorna och förändrade grunder för bidragens utgående har, alltsedan nu gällande lag om sjukkassor år 1891 antogs och s. k. förvaltningsbidrag till de enligt denna lag registrerade sjukkassor i samband därmed för första gången beviljades, vid flera tillfällen varit föremål för behandling inom Riksdagen. Detta har sålunda ägt rum åren 1896, 1897, 1898, 1899 och 1902.

Hittills tilllämpade bestämmelser rörande statsbidrag till registrerade sjuk-kassor.

Under föregående tid hafva s. k. förvaltningsbidrag för ett år i sänder beviljats de enligt 1891 års lag registrerade sjukkassor. Förvaltningsbidragens belopp och villkoren för deras åtnjutande hafva efter hand blifvit underkastade vissa förändringar. De bestämmelser härutinnan, hvilka för närvarande tillämpas, fastställdes vid 1899 års riksdag och utfärdades första gången genom kungl. kungörelsen den 26 maj 1899, som alltsedan denna tid legat till grund för förvaltningsbidragens beviljande.

Enligt dessa bestämmelser må sjukkassa kunna af statsmedel tilldelas förvaltningsbidrag under villkor:

1:o att sjukkassan skall vara hos vederbörande myndighet registrerad i enlighet med lagen om sjukkassor;

2:o att sjukkassan skall under föregående år hafva haft egna inkomster, uppgående till minst lika mycket som det begärda förvaltningsbidragets belopp; samt

3:o att förvaltningsbidraget skall för år utgå i förhållande till det antal afgiftspliktiga medlemmar, sjukkassan under nästföregående år städse haft,

med 1 krona 50 öre för hvarje medlem till och med 100,
med 1 krona för hvarje medlem därutöfver till och med 300,
med 50 öre för hvarje medlem därutöfver till och med 2,600; samt
med 25 öre för hvarje medlem därutöfver.

Befogade invändningar hafva under senare år gjorts gällande gentemot ändamålsenligheten af dessa grunder.

Med afseende å handläggningen af frågor rörande förvaltningsbidrag åt sjukkassor äfvensom beträffande hvilka medel, som skola användas för beredande af bidragen, gälla allt fortfarande de föreskrifter, som härom finnas meddelade i kungl. kungörelsen den 10 juni 1892, däri förordnats:

»att fråga om beviljande af förvaltningsbidrag skall handläggas och beviljad förvaltningsbidrag skall utbetalas, beträffande sjukkassa, som är registrerad hos öfverståthållareämbetet, af statskontoret, och hvad angår annan registrerad sjukkassa af Vår vederbörande befallningshafvande;

att det åligger styrelsen för registrerad sjukkassa, som önskar komma i åtnjutande af förvaltningsbidrag, att till myndighet, som nyss sagts, ingifva skriftlig ansökning därom äfvensom att, i händelse registreringen ej skett hos samma myndighet, där bidraget sökes, vid ansökningen foga af registreringsmyndigheten om kassans registrering utfärdadt bevis, innefattande jämväl de upplysningar, som erfordras för att bedöma, huruvida och till hvad belopp förvaltningsbidrag må beviljas; skolande dylikt bevis af registreringsmyndigheten utan lösen på begäran tillhandahållas sjukkassans styrelse;

samt att förvaltningsbidragen skola utgå af de till underlättande af åtgärder för arbetares olycksfallsförsäkring och sjukkassors bildande af-satta medel.»

I sitt yttrande till statsrådsprotokollet har departementschefen utförligt redogjort för de motiv, som legat till grund för Kungl. Maj:ts nu föreliggande proposition. I sådant afseende har framhållits den mera ingående beskaffenheten af den lagstiftning, som nu är ifrågasatt, hvilken på åtskilliga sätt kringskurit sjukkassornas själfbestämmanderätt och uppställt vissa kraf rörande arten och omfattningen af kassornas understödsverksamhet. Då denna lagstiftning likväl är byggd på frivillighetens grund, hafva emellertid, för att sjukkassornas frihet icke måtte alltför mycket bindas, fordringarna i sistnämnda hänseende icke kunnat ställas så högt, som varit önskvärdt och öfverensstämmande med nutida

Departements-
chefen.

anspråk på en ändamålsenlig och effektiv sjukförsäkring, utan måste hvad härutinnan brister afhjälpas på frivillighetens väg. Det torde, för ernående häraf, då vara af vikt, att staten genom beviljande af ökad understöd till sjukassorna enligt för sådant ändamål lämpade grunder uppmuntrar till och underlättar en utveckling i antydd riktning. Departementschefen har vidare framhållit, hurusom det torde hafva sin stora betydelse för att befordra och påskynda en behöflig större anslutning till sjukasseverksamheten bland de obemedlade lagren af befolkningen, att sjukassorna genom ökade bidrag från det allmänna beredas större lättnad i sin verksamhet än hittills skett.

Till styrkande af nu anförda skäl och för belysande af, i hvad mån statens ingripande i berörda hänseende kan anses påkalladt, hänvisar departementschefen till förhållandena i de främmande länder, hvarest man på den sociala försäkringens område hunnit längst i utveckling.

Behöfligheten af ökade statsbidrag till sjukassorna och mera ändamålsenliga grunder för bidragens utgående, än de för närvarande tillämpade, hafva under senare tid med allt större styrka gjorts gällande af sjukasseverksamhetens målsmän. Offentliga uttalanden i detta hänseende hafva förekommit alltemellanåt, särskildt vid de tvenne hittills afhållna sjukassekongresserna i vårt land. Sjukassefolkets önskningsmål härutinnan hafva ock vid flere tillfällen af dess representanter framförts till såväl regeringen som enskilda ledamöter af Riksdagen.

Departementschefen har äfven åberopat, hurusom inom Riksdagen röster flere gånger höjts för ett kraftigare understödande af den frivilliga sjukasseverksamheten från statens sida och äfven rönt mycket påtagliga sympatier.

De olika myndigheter och sakkunnige, som vid skilda tillfällen haft att yttra sig i frågan, hafva ock, enligt hvad departementschefen anført, enstämmigt vitsordat behovet af ett mera effektivt statsunderstöd till sjukasseväsendet.

Vid beviljande af statsunderstöd till sjukasseverksamheten i större utsträckning än hitintills torde det, framhåller departementschefen, vara nödvändigt att uppställa nya grunder för statsunderstödet fördelning kassorna emellan; detta redan af den anledning, att de nuvarande statsbidragen afsett att utgöra bidrag till sjukassornas förvaltningskostnader, medan de ökade bidrag, som nu äro föreslagna, måste anses till väsentlig del utgöra ett understöd jämväl till bestridande af sjukassornas egentliga sjukförsäkringskostnader; men äfven därför att de nu tillämpade grunder för förvaltningsbidragen till sjukassorna, såsom ofta framhållits, visat sig vara mindre ändamålsenliga i flere hänseenden.

För att få utrönt, såväl i hvad mån en förhöjning af statsbidragen kunde anses böra äga rum, som äfven efter hvilka grunder de ökade bidragen lämpligen böra utgå, har inom civildepartementet verkställts särskild utredning af för ändamålet tillkallade sakkunnige. Öfver de förslag, som framgått såsom resultat af denna utredning, hafva sedermera utlåtanden infordrats från vederbörande myndigheter, hvarefter de ursprungliga förslagen i anledning af dessa utlåtanden inom civildepartementet blifvit underkastade omarbetning i vissa delar. I sitt yttrande till statsrådsprotokollet har departementschefen närmare angifvit de hufvudsynpunkter, hvilka legat till grund för det slutliga, af Kungl. Maj:t nu framlagda förslaget, och tillåter sig utskottet med afseende härå hänvisa till den bilagda propositionen (sid. 16 o. f.).

Enligt verkställda beräkningar skulle statsbidragen, bestämda enligt de af Kungl. Maj:t föreslagna grunder, uppgå till belopp, i genomsnitt motsvarande ungefär 2 kronor 25 öre per medlem. Därvid har dock bortsetts från den del af bidraget, som är afsedd att utgå i förhållande till sjukkassas utgifter för läkarvård och medicin. Där dessa sistnämnda slag af understöd förekomma skulle statsbidragen komma att ökas med ytterligare intill en krona per medlem. Så länge våra sjukkassor icke i större omfattning bekosta sina medlemmar vård af läkare och läkemedel, komma dock den häraf beroende delen af statsbidraget endast i jämförelsevis ringa utsträckning att tagas i anspråk. I regel skulle bidragen komma att uppgå till minst 1 krona 50 öre och högst 3 kronor eller, där läkarvård och medicin meddelas, 4 kronor, allt per medlem. Deras storlek skulle dock inom dessa gränser växla med sjukhjälptiden, men än mera med genomsnittsåldern och framför allt med sjukligheten inom de olika kassorna.

Inom civildepartementet hafva af de tillkallade sakkunniga verkställts omfattande beräkningar beträffande de utgifter, statsverket skulle komma att få vidkännas för de ifrågasatta statsbidragen till sjukkassorna.

En sammanfattning af resultaten utaf de sakkunnigas beräkningar må här meddelas.

I. Vanliga sjukkassor.

	1911.	1912.
Statsbidrag i förhållande till medlemsantalet kr.	556,400	599,200
» » » » antal sjukdagar »	800,000	894,400
» » » » kostnaderna för läkarvård och medicin »	62,500	68,750
Summa kr.	1,418,900	1,562,350

II. *Fortsättningskassor.*

Statsbidrag i förhållande till medlemsantalet kr.	15,750	17,500
» » » » antal sjukdagar »	10,625	11,875
» » » » kostnaderna för läkarvård och medicin	—	—
Summa kr.	26,375	29,375
Summa summarum kr.	1,445,275	1,591,725

Till jämförelse må meddelas de motsvarande belopp, som beräknats utgå enligt nu gällande grunder. Dessa belopp hafva befunnits blifva:

för år 1911	540,000	kronor
» » 1912	580,000	»

De sakkunniga hafva framhållit, att beräkningarna äro verkställda på sådant sätt, att de nämnda slutsiffrorna kunna anses jämförelsevis rundligt tilltagna.

Vidare hafva de sakkunniga fäst uppmärksamheten därå, att man med tämligen stor säkerhet kunde utgå ifrån, att *icke* — såsom vid beräkningarna förutsatts — samtliga nu registrerade sjukassor komme att låta registrera sig enligt den nya lagen redan under första året efter dess ikraftträdande. En genomgripande omläggning af hela sjukkaserverksamheten vore därför nödvändig. Det finge då tagas i betraktande, bland annat, att 30 à 40 procent af samtliga nu registrerade kassor med afseende å medlemsantal icke fyllde det mått, som den nya lagen komme att härutinnan kräfvat, samt vidare, att flera sjukassor med tillsammans en tämligen stor medlemsnumerär måste, för att kunna registreras, underkasta sig vidtgående förändringar i sin organisation i anledning af att de för närvarande meddelade begrafningshjälp i större utsträckning, än som enligt föreliggande förslag komme att framgent vara registrerad sjukassa medgifvet o. s. v. På grund af dessa omständigheter blefve man mångenstädes sannolikt nödsakad att låta med registrering en tid anstå. Vidare funnes anledning förmoda, att det nu allmänt förekommande bruket att samtidigt tillhöra flera sjukassor vid genomförandet af nu ifrågasatta lagstiftningsåtgärder skulle till afsevärd del försvinna, något som vore ägnadt att icke obetydligt reducera det årliga anslagsbeloppets storlek.

Med hänsyn till dessa m. fl. omständigheter hafva de sakkunniga uttalat den förmodan, att anslagsbeloppen för åren 1911 och 1912 icke komme att öfverstiga respektive 1,000,000 och 1,300,000 kronor och sålunda blefve väsentligt mindre än de ofvan beräknade.

Gifvet är, att man i nu berörda hänseenden icke med någon större säkerhet kan bilda sig en uppfattning. Hvad de sakkunniga sålunda sökt göra gällande torde dock, framhåller departementschefen, hafva all sannolikhet för sig.

Under sådana förhållanden har departementschefen ansett sig kunna uttala den meningen, att för år 1911 det anslag af 1,000,000 kronor, som enligt förslag i årets statsverksproposition skulle uppföras i riksstaten till underlättande af åtgärder för arbetares olycksfallsförsäkring och sjukkassors bildande, kan antagas tillräckligt för bestridande af statsbidragen till sjukkassorna enligt de nu föreslagna grunder. Sistnämnda siffra har äfven lagts till grund för det anslag Kungl. Maj:t af innevarande års Riksdag äskat för beredande af ökad statsbidrag till sjukkassorna.

Det torde med afseende å förevarande Kungl. Maj:ts proposition böra tilläggas, att handläggandet af de frågor, som röra beviljandet af statsbidrag till sjukkassorna och utbetalandet af dessa bidrag, äro afsedda att öfverlämnas till den för hela riket gemensamma registrerings- och tillsynsmyndighet, som enligt föreliggande lagförslag skulle komma att upprättas för sjukkasseväsendet. Den närmare anordningen härvid är emellertid af denna anledning berörd i Kungl. Maj:ts proposition nr 203 angående anordnande af ifrågakvarande myndighet m. m.

Föreliggande Kungl. Maj:ts proposition, hvilken, såsom af det anförda framgår, utgör resultatet af ingående utredningar samt en omsorgsfull granskning från ämbetsmyndigheters sida, synes utskottet innefatta en i det hela lycklig lösning af den uppgift, som förelegat.

Utskottet.

Utskottet delar den mening, hvaråt departementschefen gifvit uttryck beträffande nödvändigheten af att ökad understöd af statsmedel beredes sjukkasseverksamheten i samband med genomförandet af den nu föreslagna nya lagstiftningen.

Efter att hafva tagit del af de vid propositionen fogade framställningar och yttranden har utskottet, vid företagen granskning af de skäl och beräkningar, hvarpå Kungl. Maj:ts förslag slutligen fotats, för sin del icke haft något att däremot erinra. Vid sådant förhållande har utskottet icke funnit anledning att påyrka någon ändring i hvad Kungl. Maj:t föreslagit.

*Herr Gibsons
m. fl. motion.*

Den af herr Gibson m. fl. väckta motion nr 307, som jämväl berör frågan om statsbidrag till sjukkasseverksamheten, anser utskottet besvarad genom utskottets utlåtande angående Kungl. Maj:ts proposition nr 204 med förslag till lag om sjukkassor samt de i anledning däraf af nu nämnda motionärer m. fl. väckta motioner.

Utskottet får alltså hemställa:

- 1:o) att Riksdagen måtte besluta att antaga Kungl. Maj:ts i propositionen nr 202 innefattade förslag, samt
- 2:o) att herr Gibsons m. fl:s motion nr 307 icke måtte till någon Riksdagens åtgärd föranleda.

Stockholm den 22 maj 1910.

På särskilda utskottets vägnar:

H. CAVALLI.

Reservation

af herr *Tengdahl*, som begärt få antecknadt, att han inom utskottet reserverat sig mot utskottets åtgärd att företaga justering af sitt utlåtande utan att detta dessförinnan förelegat i korrektur.